

Rijn Vecht & Venen

Agrarisch Natuur-, Landschaps- en Waterbeheer

Jaarverslag 2020

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)	5
3. Weidevogelbeheer	7
4. Zwarte stern	10
5. Landschap	12
6. Water	15
7. Klimaat en bodemdaling	17
8. Natuurinclusieve landbouw	19
9. GLB-pilot Vergroening veenweide	20
10. Particulier natuurbeheer	21
11. Organisatie	22
12. Colofon	22

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van 2020 waarin we onze resultaten met u delen. Door en voor onze leden geven wij uitvoering aan het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) door met het juiste beheer op de juiste plek de biodiversiteit te verbeteren. Dit passend binnen de agrarische bedrijfsvoering.

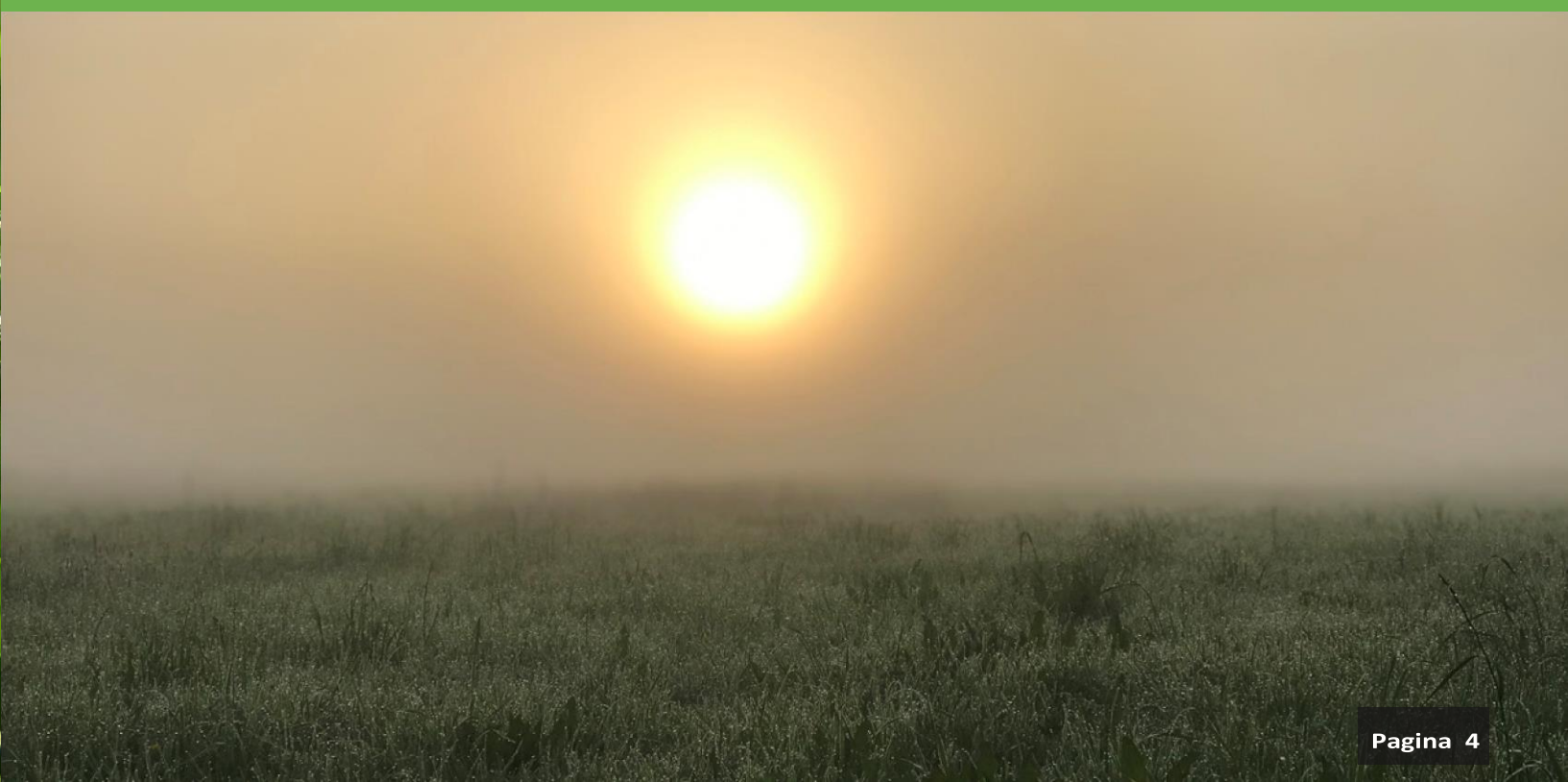
2020 was het jaar van Covid-19, maar voor RVV was het vooral een jaar van verdieping en verbetering. Het ANLb lag lekker op stoom, in het beheer werden de puntjes op de i gezet en het werd verder aangescherpt. Ook het aantal projecten breidde uit. Het areaal Particulier Natuurbeheer nam in 2020 bovendien toe tot circa 165 hectare.

Als organisatie hebben we in 2020 meer ingezet op kennis; bij zowel de ondernemers als de medewerkers. Hiervoor hebben we (waar mogelijk) een aantal kennisbijeenkomsten en workshops georganiseerd, en informatiebladen over praktische onderwerpen gemaakt. Een belangrijke ontwikkeling is het aanpakken van lokale problemen in polderprocessen. In de aanpak van bodemdaling en waterkwaliteit, de realisatie van groenblauwe dooradering en het optimaliseren van een samenhangend beheer is een gebiedsgerichte aanpak een voorwaarde. Samen kom je verder.

In het project Polderkennis op Peil zijn we met deze werkwijze gestart en ook in andere projecten en thema's gaan we de gebiedsgerichte aanpak meer hanteren.

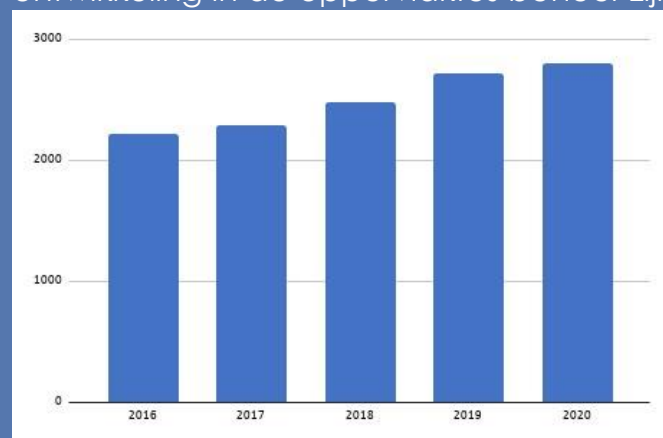
Ook speelt communicatie een belangrijke rol in het realiseren van onze doelen. Hoewel een aantal fysieke bijeenkomsten niet door kon gaan, hebben we op allerlei andere manieren (online bijeenkomsten, nieuwsbrieven, de website, huisbezoeken) contact kunnen houden met onze leden.

Voor ons als collectief en voor het ANLb was 2020 het vijfde jaar. In dit jaarverslag laten we zien met welke thema's we ons bezighouden en welke resultaten we behalen. We wensen u veel leesplezier.

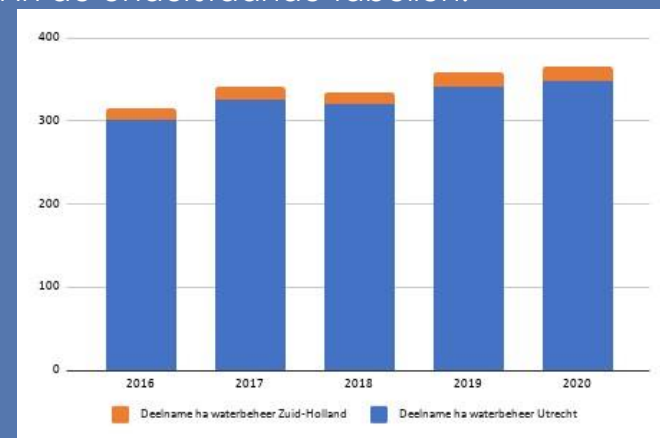

2. Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)

Na vijf jaar Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) zien we dat de collectieve aanpak zorgt voor meer betrokkenheid van de boeren, meer flexibiliteit in de maatregelen en een betere ruimtelijke samenhang van het beheer. De impact van deze positieve ontwikkelingen op het weidevogelbeheer wordt langzaam zichtbaar. Collectief Rijn, Vecht en Venen blijft werken aan verbetering van het mozaïek: het juiste beheer op de juiste plek om de weidevogels zoveel mogelijk tegemoet te komen in hun (biotoop)wensen. Steeds meer agrariërs hebben een contract met RVV of breiden hun areaal beheer uit. De ontwikkeling in de oppervlaktes beheer zijn te zien in de onderstaande tabellen.

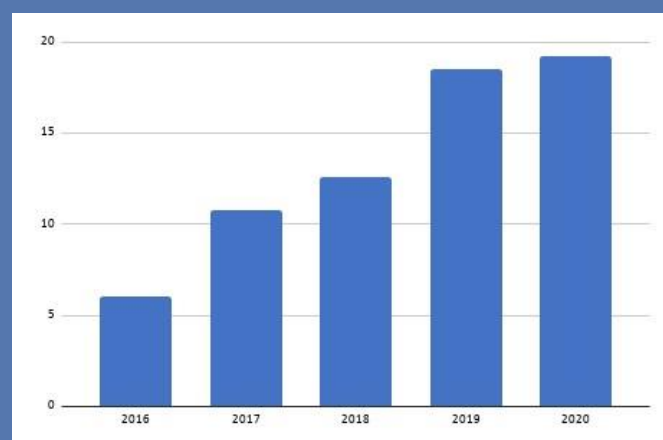
Deelname hectares Open grasland

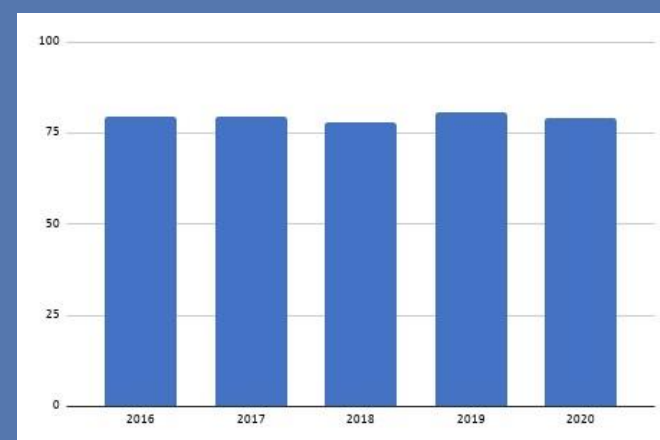
Deelname hectares Waterbeheer

Deelname aan beheer leefgebied Open grasland (pakketten weidevogelbeheer) zit duidelijk in de lift. Behalve meer hectares vindt er ook een verschuiving plaats naar meer zwaar beheer (zie hoofdstuk 3).

Bij hectares Waterbeheer gaat het om de oppervlakte van sloten die in beheer zijn voor baggerspuiten of ecologisch slootschonen, natuurvriendelijke oevers en hectares bemestingsvrije slootkantrand. Ook hier is de deelname toegenomen. Er zijn met name meer natuurvriendelijke oevers in beheer gekomen.

Deelname hectares Droge dooradering

Deelname hectares Natte dooradering

Leefgebied Droge dooradering bestaat uit beheer van landschapselementen. Een aantal jaren hebben we eigenaren van waardevolle landschapselementen actief benaderd met de vraag om deel te nemen, hetgeen te zien is in de resultaten.

Leefgebied Natte dooradering bestaat uit beheer van zwarte stern en botanische weideranden. Het aantal hectares schommelt tussen de jaren. Het aantal plekken waar vlotjes wordt uitgelegd voor de zwarte stern is gelimiteerd door de beschikbare aantallen vlotjes. Deelname aan botanische weideranden is in dit leefgebied vrij stabiel.

In totaal ontvingen wij in 2020 van de provincies € 1,73 miljoen voor de uitvoering van het beheer inclusief organisatiekosten (in 2019 was dit € 1,67 miljoen).

3. Weidevogelbeheer

Na een zeer natte winterperiode volgde vanaf half maart een zeer langdurige periode van droogte. Door de droogte was het voor de volwassen vogels moeilijk(er) om voedsel te vinden. De kuikens moesten het later in mei ook nog eens met minder 'hergroei' doen. Daarbovenop zorgde de droogte ervoor dat er minder voedsel (o.a. muizen) was voor de predatoren. Die waren sowieso meer aanwezig (zeker de hermelijn en wezel) en een stuk actiever door de muizenpiek van het jaar daarvoor. De weidevogels en hun eieren en kuikens kwamen daardoor nog nadrukkelijker op het menu. Een pittig jaar dus, waarin de omstandigheden het heel moeilijk maakten om de weidevogels optimaal te 'beheren'.

Resultaten 2020

Uit de tellingen blijkt dat er zeker een vergelijkbaar aantal weidevogels in het werkgebied was als in 2019. We zagen het aantal broedende eenden toenemen, vooral slobbeend en zomertaling. Een effect van het toenemend aantal greppelplas-drassen.

Uit de telling van eind mei bleek dat rond de 50% van het aantal in april getelde paartjes grutto's en tureluurs met kuikens rondliep. Dat is niet voldoende, maar in een voorjaar als van 2020 (met de droogte en hoge predatiedruk) gaf het toch vertrouwen te zien dat er collectief alles aan gedaan werd – ook in de voorbereiding – om de zaken voor de vogels zo goed mogelijk te regelen. Zo zijn we er trots op dat:

- op minstens 60 hectare aan percelen met legselbeheer (nestbescherming) een extra pakket kuikenveld werd afgesloten van minimaal twee weken. Hier zijn nesten en kuikens beschermd;
- op 30 hectare het uitgesteld maaien langer werd uitgesteld in verband met aanwezige weidevogelgezinnen;
- 14 greppelplas-drassen twee of meer weken werden verlengd. Niet alleen voor de aanwezige weidevogelgezinnen, maar ook omdat hier in mei ook (nieuwe) nesten werden (her)gelegd;
- 20 greppels vernat werden vanaf half april bij in totaal tien ANLb-deelnemers die geen greppelplas-dras overeenkomst hebben;
- twee volveldse plas-drassen na 15 juni twee weken verlengd werden in verband met de aanwezigheid van (bijna vliegvlugge) kuikens.

Extra investeringen weidevogels*

Met subsidie van Europa * en het Rijk konden we diverse nieuwe locaties van een plasdraspomp op zonne-energie voorzien, vossenwerende rasters aanschaffen en een hoogwatersloot creëren door aanleg van twee stuwen. De vernatting was extra welkom, omdat het in de loop van het voorjaar langdurig droog was.

Verder hebben we de leefgebieden voor weidevogels versterkt door het snoeien van opgaande beplantingen die de openheid verstoren en door afstemming met jachthouders in predatiegevoelige gebieden.

Pilot Drukdrainage en weidevogelbeheer

In 2020 deden wij mee aan een pilot Drukdrainage en weidevogelbeheer in polder Spengen. In 2021 wordt het tweede projectjaar uitgevoerd. We hopen op basis hiervan uitspraken te kunnen doen over de agrarische en biodiversiteitseffecten van drukdrainage op de uitgangspunten voor goed weidevogelbeheer.

Cijfers in 2020

2.793 hectare Open grasland, waarvan:

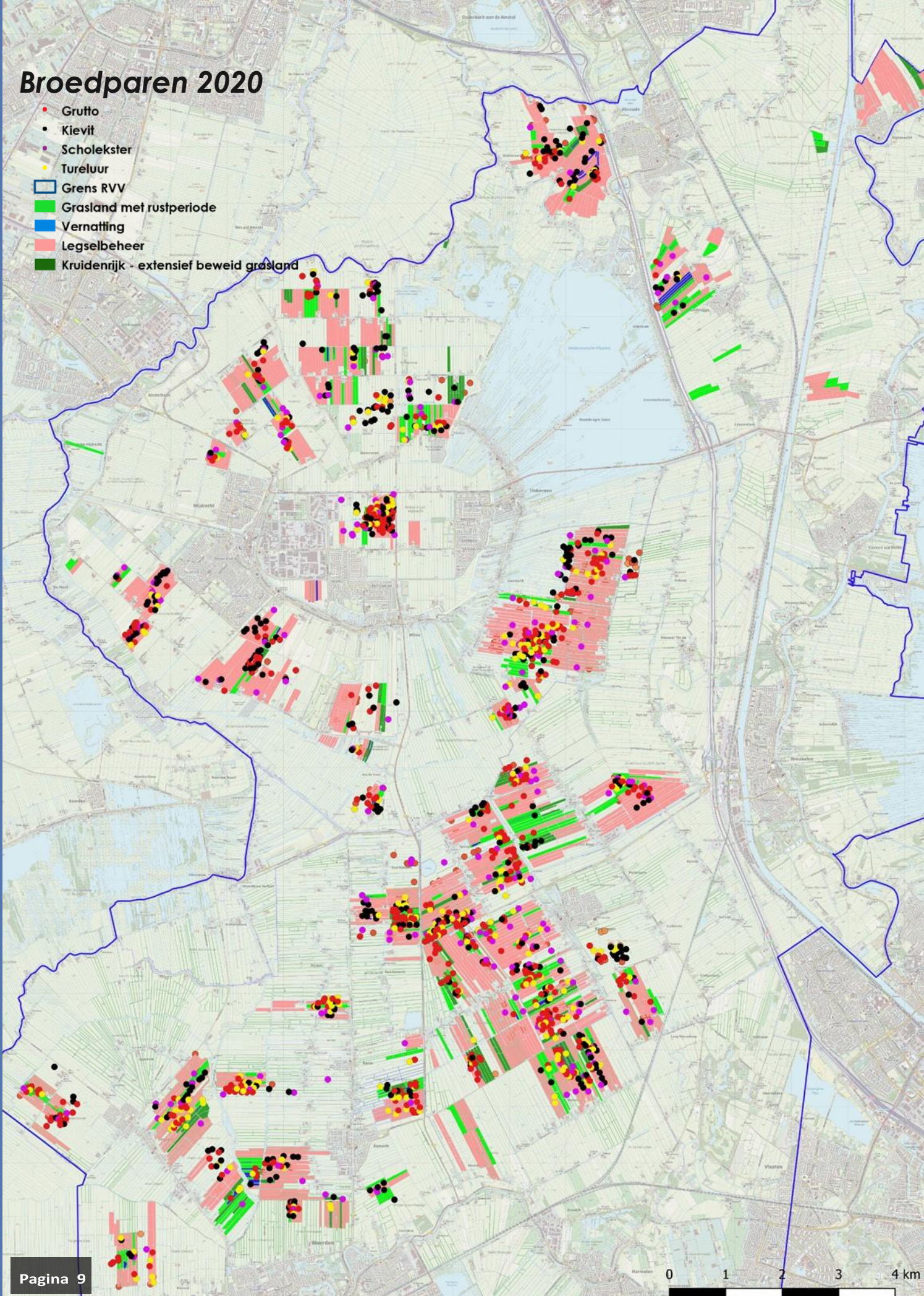
- 418 ha met rustperiode en 59 ha kuikenvelden (last-minute)
- 20 ha (greppel)plas-dras
- 155 ha kruidenrijk grasland
- 46 ha extensief beweiden
- 48 ha bemestingsvrije randen
- 2.085 ha legselbeheer
- 291 ha ruige mest
- 26 ha verhoogd slootpeil

Telresultaten weidevogels 2020

Soort	2018 (broed) paren (4.889 ha geteld)	2019 (broed) paren (4.774 ha geteld)	2020 (broed) paren (4.774 ha geteld)
Kievit	424	439	413
Grutto	515	543	543
Tureluur	201	234	272
Scholekster	210	229	241
Slobbeend	63	70	92
Krakeend	73	127	136
Kuifeend	52	54	47
Zomertaling	5	4	10
Veldleeuwerik	29	17	23
Graspieper	5	28	10
Gele kwikstaart	1	1	1

Broedparen 2020

- Grutto
- Kievit
- Scholekster
- Tureluur
- ▭ Grens RVV
- ▭ Grasland met rustperiode
- ▭ Vernatting
- ▭ Legselbeheer
- ▭ Kruidenrijk - extensief beweide grasland

4. Zwarte stern

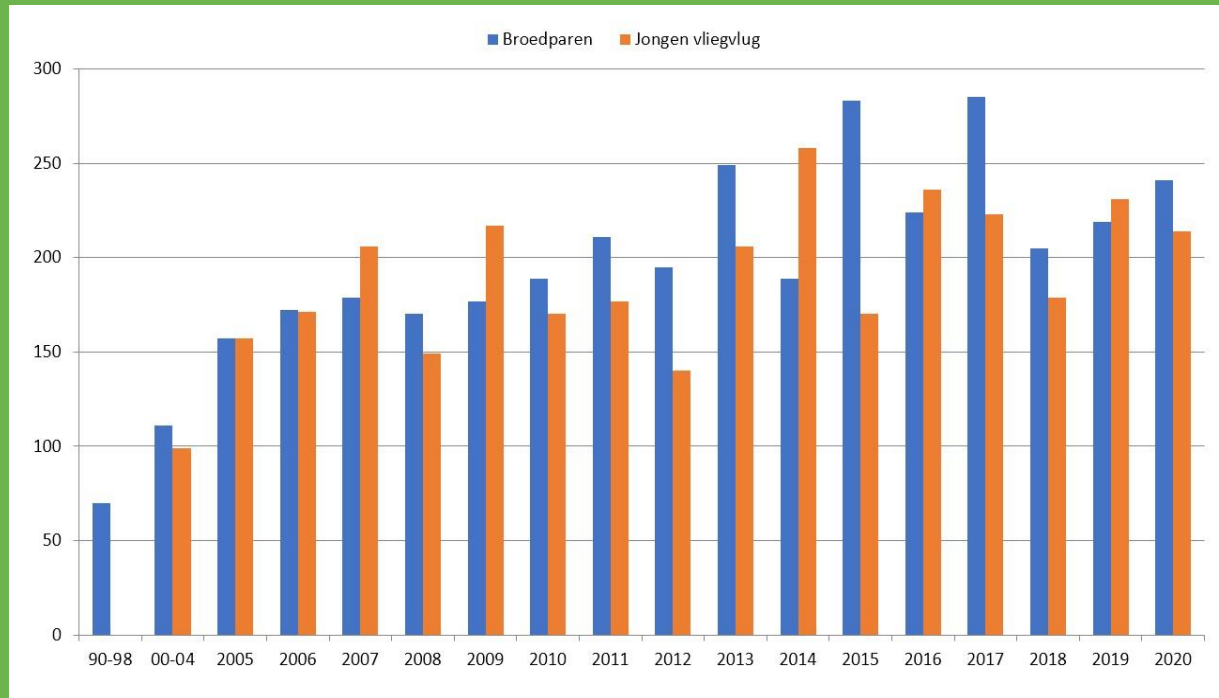
De zwarte stern komt in Nederland maar in enkele regio's voor, waaronder in ons werkgebied, waar ruim 15% van de Nederlandse populatie broedt. Zwarte sterns zijn eigenlijk vogels van ondiep moeras, maar gedijen ook goed in veenweidesloten. Ze jagen op insecten, visjes, maar eten ook amfibieën en wormen. Normaal broeden ze op drijvende delen van waterplanten, maar ze laten zich graag helpen door uitgelegde broedvlotjes. Ook in 2020 zijn er op vele locaties in de sloten weer vlotjes uitgelegd. Het zijn koloniebroeders. Meestal leggen we per locatie tien vlotjes uit met een onderlinge afstand van vijf à tien meter.

Cijfers in 2020

- 1094 vlotjes uitgelegd
- 117 locaties
- 45 locaties bezet
- 241 broedparen
- 80% legseloverleving
- 0,9 vliegvlug jong per broedpaar

Broedparen en vliegvlugge jongen

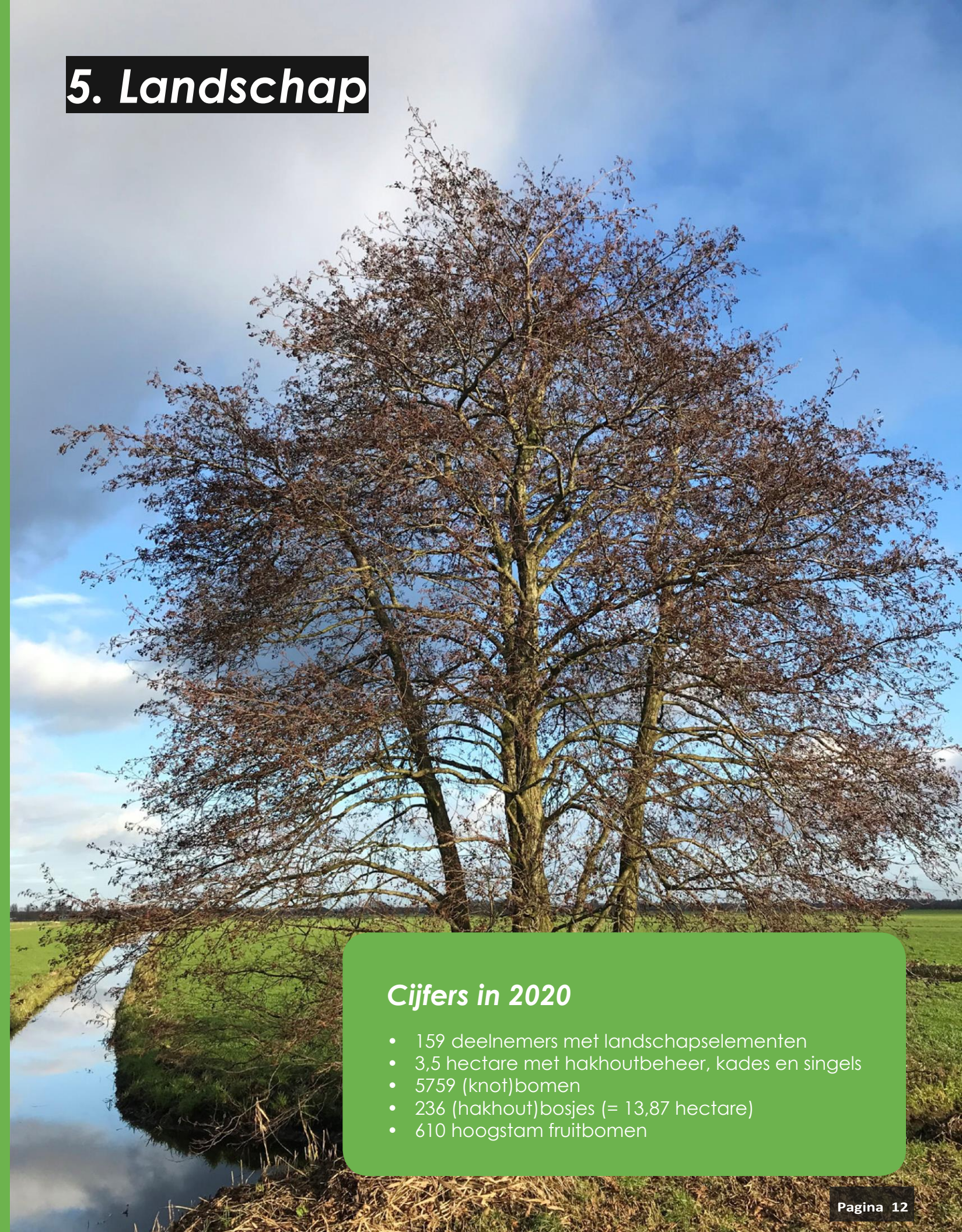

In 2020 was het aantal uitgelegde vlotjes en deelnemers hoger dan voorgaande jaren. Dat had te maken met veehouders in polder Teijlingen (Kamerik) die deelnamen aan de GLB-pilot. Zeven deelnemers hebben vlotjes uitgelegd om te kijken of de zwarte stern zich in de polder wilde vestigen.

Het aantal broedparen en het broedsucces in 2020 waren stabiel en vergelijkbaar met eerdere jaren. In 2020 zijn voor het tweede jaar vlotjes uitgelegd met een hekje eromheen, bedoeld om predatoren bij het nest weg te houden. Hoewel het nog te vroeg is voor een definitief oordeel, lijkt het erop dat de sterns voorkeur hebben voor broedeilandjes met een anti-predatiescherm. Ze beginnen er eerder met broeden en deze vlotjes worden vaker gebruikt. Of het ook leidt tot een hoger broedsucces moet komende jaren duidelijk worden. Opmerkelijk is dat de zwarte sterns bij ons de laatste jaren steeds later terugkeren en later beginnen met broeden. Iets wat je niet verwacht bij een opwarmend klimaat. De eerste sterns werden dit jaar teruggezien op 5 mei en de eerste eieren geteld op 15 mei. Vergelijk je dat met 2005, dan begonnen de sterns gemiddeld een week later met broeden. Het is zoeken naar de reden waarom de sterns zich wel of niet willen vestigen in een polder. Ogenscheinlijk geschikte sloten worden soms niet bezocht, terwijl andere, soortgelijke, sloten jaarlijks bezet zijn. De zwarte stern is een groepsvogel die het ene jaar het ene gebied uitkiest om een ander jaar met z'n allen ergens anders te gaan broeden. We proberen steeds meer gevoel hiervoor te krijgen en de opgedane kennis te delen met onze deelnemers.

In 2020 hebben we een informatieblad uitgegeven waarin we uitleggen hoe de vlotjes het best kunnen worden aangekleed en uitgelegd. Ook de plek in de sloot waar de vlotjes worden uitgelegd is van belang, evenals de hoeveelheid en soorten aanwezige waterplanten en de kwaliteit van de slootkantrand. Het heeft alles te maken met beschikbaarheid van voedsel, met mogelijkheden om te schuilen voor predatoren en het hebben van een vrij zichtveld om die predatoren aan te zien komen.

5. Landschap

Cijfers in 2020

- 159 deelnemers met landschapselementen
- 3,5 hectare met hakhoutbeheer, kades en singels
- 5759 (knot)bomen
- 236 (hakhout)bosjes (= 13,87 hectare)
- 610 hoogstam fruitbomen

ANLb

Het landschap in ons werkgebied bestaat uit grofweg drie soorten:

- de karakteristieke open veenweiden met voornamelijk grasland, gelardeerd met bloeiende slootkanten, knotbomen en hakhoutbosjes, en doorsneden door houtkades;
- de droogmakerijen met hun openheid, goed voor weidevogels;
- en de regio rond de Vecht waar de landbouwgronden meer worden afgewisseld met bosjes en houtsingels.

RVV wil deze karakteristieke landschapsvormen zoveel mogelijk ondersteunen en behouden. In 2020 is het oppervlak beheerde landschapselementen wederom uitgebreid, van 18,82 naar 21,9 hectare bij 159 deelnemers. We hebben actief gestuurd op beheer van elementen met achterstallig onderhoud. Om de kwaliteit van het snoeien en het belang van het goed opruimen van snoeiresten te onderstrepen, hebben we per type landschapselement een informatieblad gemaakt en verspreid onder de deelnemers.

Kleine Landschapselementen Stichtse Vecht

In 2017 is het Platform kleine landschapselementen opgericht, op initiatief van de provincie Utrecht. Het doel van het platform is om de natte en droge dooradering te verbeteren door middel van aanleg en herstel van bijvoorbeeld hakhoutbosjes en natuurvriendelijke oevers. In de gemeente Stichtse Vecht werken wij hiertoe samen met de gemeente, collectief Utrecht Oost, Landschap Erfgoed Utrecht en de provincie Utrecht. Het project duurt tot eind 2021.

In het provinciale platform delen de partijen ervaring en kennis. De agrarische collectieven ontzorgen de grondeigenaren bij aanleg en herstel van kleine landschapselementen, in samenwerking met de gemeente. De provincie verleent subsidie voor het regelen van vergunningen, het materiaal en de mankracht die nodig is voor aanleg of herstel van het element. Een beplantingsplan wordt gemaakt in overleg met gemeente en de grondeigenaar. De gemeente Stichtse Vecht heeft beperkte middelen voor aanleg van kleine landschapselementen op niet agrarische grond. Op deze manier werken we samen aan een verbeterd netwerk van groene en blauwe verbindingen.

In 2020 hebben wij in ons werkgebied een houtwal en twee hakhoutbosjes aangelegd en zijn we begonnen met herstel van twee historische hoogstam fruitboomgaarden. De aanleg van poelen en natuurvriendelijke oevers staan op de planning van 2021.

Erfzwaluwen

Het erfzwaluwenproject draaide in 2020 voor het derde jaar. Zowel boeren- als huiszwaluwen worden geteld. Beide vogelsoorten staan op de rode lijst als 'gevoelig'. Als agrarisch collectief willen we graag een beeld krijgen van het aantal boeren- en huiszwaluwen in ons werkgebied en of ze zich kunnen handhaven. Naast de tellingen geven we ook voorlichting over bijvoorbeeld het aanleggen van een modderpoel (van klei of leem). Wanneer er nesten naar beneden vallen of in geval van nieuwbouw proberen we de zwaluwen weer op gang te helpen door kunstnesten aan te bieden.

Telresultaten erfzwaluwen 2020

	Telling	Aantal bezette nesten
Boerenzwaluw	1e telling	519
	2e telling	403
Huiszwaluw	1e telling	137
	2e telling	118

6. Water

Water en bodem zijn belangrijke onderdelen van de agrarische bedrijfsvoering, en het is zaak de kwaliteit van deze onderdelen goed te bewaken. Onze deelnemers zijn steeds meer bezig met het verbeteren van de water- en bodemkwaliteit en de bodemstructuur. Het ANLb is steeds meer verweven met projecten op het gebied van bodem en water, omdat dat goed is voor de biodiversiteit en de landbouw.

ANLb

In het ANLb bieden we onder andere de pakketten Duurzaam slootbeheer: baggerspuiten en ecologisch slootschonen. Na vijf jaar ervaring krijgen we een steeds betere kijk op de mogelijkheden, kansen en knelpunten.

In 2020 zijn we gaan onderzoeken of en hoe we het slootbeheer kunnen verbeteren.

Welke knelpunten kwamen we tegen:

- sloten worden soms te intensief geschoond terwijl er weinig begroeiing staat. In dat geval is het beter het ene jaar de ene kant, het tweede jaar de andere kant, en het derde jaar niet te schonen;
- niet altijd wordt de meest geschikte machine gebruikt. Voorkeur heeft de maaiakorf of de ecoreiniger;
- veehouders willen, met name daar waar vee weidt, het slootmaaisel vaak gebruiken om de kanten weer op te vullen. Dat is echter in de ANLb-beheereisen niet toegestaan; • in de droge zomer van 2020 is er meer bagger gespoten dan wenselijk, waardoor er een (te) dunne baggerlaag in de sloten achterbleef voor een goede ecologie.

Kansen die we aantreffen:

- slootschonen en baggeren is niet elk jaar nodig, dus dat bespaart kosten;
- botanisch waardevolle slootkantplanten geven een prachtig aanzicht en insecten (voedsel) voor diverse vogelsoorten;
- per bedrijf is maatwerk nodig met een advies voor meerdere jaren; • de waterschappen worden soepeler in het schouwen van tertiaire sloten.

Cijfers in 2020

- 81 deelnemers met duurzaam slootbeheer (baggerspuiten en/of ecologisch slootschonen)
- 585 km sloot die kon worden gebaggerd met de baggerspuit.

- 252 ha bloeiende slootkanten (1.260 km lang, twee meter breed)
- 8,5 ha natuurvriendelijke oevers

Extra maatregelen

Agrariërs die de waterkwaliteit verder willen verbeteren of de bodemdaling willen remmen, konden via subsidieregelingen van de beide waterschappen in ons werkgebied (HDSR en AGV) subsidie aanvragen voor investeringen in maatregelen voor bodem- en waterkwaliteit. Onze watermakelaar bood advies en ondersteuning bij deze aanvragen. Veel aanvragen kwamen voort uit de bijeenkomsten in Polderkennis op Peil-groepen (zie hierna). Hiermee zien we de meerwaarde van het leggen van dwarsverbanden tussen onze activiteiten. Met project (S)ken je Sloot konden deelnemers in het werkgebied van waterschap Amstel, Gooi en Vecht meedoen om hun sloten te monitoren op waterkwaliteit. Daarvoor hebben ze baggerdikte, doorzicht, en kleur en geur gemeten, en ook de voorkomende plantensoorten in kaart gebracht. Zo'n activiteit vergroot de bewustwording en daarmee de motivatie om actief mee te doen met watermaatregelen.

Poldergerichte aanpak

Het project Polderkennis op Peil* was gericht op waterkwaliteit, maar ook op het oplossen van waterkwantiteitsproblemen. In 2020 draaiden onze zeven lokale studiegroepen op een lager pitje vanwege de coronabeperkingen. De bijeenkomsten gingen over de Kringloopwijzer en bijbehorende inhoudelijke items. Enkele bijeenkomsten gingen meer over de lokale waterproblemen en de oplossingsrichtingen daarvan. In een aantal regio's is een gebiedsproces op gang gekomen, onder andere voor de aanleg van waterinfiltratiesystemen en het toekomstbestendig maken van de polder. De afsluiting van het project vindt in 2021 plaats.

Een uitvloeisel van Polderkennis op Peil was het project Uit de Kwel dat zich afspeelt in de regio Loenen aan de Vecht en Baambrugge, langs het Amsterdam-Rijnkanaal. Met dertien veehouders is afgesproken dat zij op een door hen te kiezen manier twee kwelplekken gingen aanpakken. Ze hebben gebruik gemaakt van drainslangen, al dan niet omgeven door takkenbossen, zand, houtsnippers of schelpen, om het water af te voeren. Anderen hebben de kwelplek afgedekt met een kleidek om de kwel te temperen. In het voorjaar van 2021 worden de bevindingen geëvalueerd. Ze worden meegenomen in de gesprekken met Rijkswaterstaat en Waternet.

Natuurvriendelijke oevers*

Ook gerelateerd aan waterkwaliteit is het probleem van afkalvende oevers. De Slimmenwetering in Zegveld heeft daar veel last van. RVV heeft subsidie aangevraagd (bij EU, provincie en HDSR) om 2.500 meter van de oevers te voorzien van een vooroever of drijfbalk om de afkalving tegen te gaan. Achter de beschoeiing vormt zich een natuurvriendelijke oever. 2020 is gebruikt om met waterschap HDSR te inventariseren hoe de oevers eruit moeten zien, welke materialen gebruikt worden, hoe breed de vooroevers

7. Klimaat en bodemdaling

Bodemdaling is een urgent probleem in de veenweiden vanwege de emissie van het broeikasgas CO₂, en omdat de waterpeilen steeds moeten worden aangepast om de grond betaalbaar te houden. Om die reden houdt RVV zich ook bezig met het thema bodemdaling. De boeren in ons werkgebied streven naar een toekomstbestendig bedrijf waarop meerdere generaties nog kunnen boeren. Het is daarom van belang dat de bodemdaling wordt geremd.

In KlimaatSlim Boeren Op Veen (KSBOV) werkt RVV samen met haar partners HDSR en Collectief Rijn & Gouwe Wiericke aan bodemdaling en biodiversiteit. KSBOV is een praktijkgericht netwerk dat focust op het integraal en poldergewijs aanpakken van bodemdaling en CO₂-reductie, waterbeheer en biodiversiteit en uitwisseling van kennis.

In de polders Kortrijk en Portengen bij Breukelen zijn we in 2020 begonnen met de aanleg van 230 hectare waterinfiltratiesysteem bij tien veehouders*. RVV begeleidt het polderproces en coördineert de uitvoering in het veld.

In 2020 is circa 25% gerealiseerd. Op bijna zeven hectare zijn biodrains van afbreekbaar aardappelzetmeel aangelegd. Dat in plaats van het gebruikelijke PVC. Met dit experiment willen we kijken hoe de biodrains zich in de loop der tijd gedragen. Er vindt ook monitoring plaats om te zien welke invloed het waterinfiltratiesysteem heeft op het waterbergend vermogen in de polder, ofwel: hoe snel reageert het systeem bij een piekbui. Dit project is gefinancierd door de EU en de provincie Utrecht.

Realisatie waterinfiltratie Kortrijk en Portengen

aantal percelen	39 (bij 5 deelnemers)
oppervlakte in ha	69,44 (waarvan 7,06 biodrains)
aantal km drain	120,7 (waarvan 11,7 biodrains)
verrassingen	8 fosiele bomen op 7 percelen

In 2020 heeft RVV samen met HDSR onderzoek gedaan naar draagvlak voor de aanpak van bodemdaling in de polders in Kamerik-Harmelen. In het voorjaar hebben we een enquête gehouden naar de bereidheid om waterinfiltratiesystemen aan te leggen, biodiversiteitsmaatregelen te nemen en maatregelen uit te voeren om de waterkwaliteit te verbeteren. De volgende stap is om in Oud-Kamerik, ten oosten van de Van Teijlingenweg, te starten met een gebiedsproces. De overige polders volgen daarna.

In december is een eerste groepsbijeenkomst georganiseerd om kennis uit te wisselen over bodemdaling en CO₂-emissiereductie. In 2021 staan keukentafelgesprekken met individuele grondeigenaren gepland.

8. Natuurinclusieve landbouw

Je kunt er haast niet meer omheen: overal is aandacht voor Natuurinclusieve Landbouw. Maar wat is dat nu eigenlijk? Deze vraag is niet zo makkelijk te beantwoorden, maar feit is dat het een onderdeel is van toekomstgerichte landbouw, die meer rekening houdt met en inpasbaar is in haar leefomgeving. RVV probeert daar met projecten ook invulling aan te geven.

Duurzame Landbouw met Natuur

In het project Duurzame Landbouw met Natuur werkt RVV, samen met LTO Noord en andere Utrechtse natuur- en landbouworganisaties, waterschappen en de provincie Utrecht, aan een sterkere verbinding tussen landbouw en natuur voor een sterker toekomstperspectief. In dit project gaan we op zoek naar slimme maatregelen die op het boerenbedrijf genomen kunnen worden. Maatregelen die biodiversiteit versterken en tegelijkertijd een rol spelen in het verbeteren van de bedrijfsvoering.

RVV heeft een rol in de uitvoering van het onderdeel Duurzame bedrijfsplannen. Hiervoor bezoeken we bedrijven die een vraag hebben over toekomstgerichtheid, en stellen we in samenspraak met de boer een duurzaam bedrijfsplan op.

9. GLB-pilot Vergroening veenweide

De veenweidegebieden staan de komende jaren voor serieuze uitdagingen. Daarom is hun positie in het nieuwe GLB van groot belang. In maart 2019 startten we daarom samen met de collectieven WaterLand&Dijken en Noord Holland Zuid de tweejarige pilot 'Vergroening van waterrijke veenweidegebieden'*. Deze pilot levert bouwstenen voor het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

De pilot is uitgevoerd in 2019 en 2020 en had drie speerpunten:

- ontwikkelen en testen van een keuzemenu met puntensysteem voor bodem-, water en klimaatmaatregelen. Dit onderdeel was bedoeld om ideeën te ontwikkelen voor de invulling van de ecoregeling in veenweidegebieden. Het is beide jaren uitgevoerd. In 2020 namen 51 veehouders deel (18 in RVV-gebied);
- creëren van een effectieve groenblauwe dooradering op polderniveau. Hierbij gaat het vooral om lijnvormige verbindingen, zoals ecologisch beheerde sloten, oevers, perceelsranden en andere landschapselementen. Dit onderdeel is bedoeld om te kijken of ecoregeling en ANLb elkaar kunnen versterken. Het werd alleen in 2020 uitgevoerd met 37 deelnemers (13 in RVV-gebied in polder Teijlingen bij Kamerik);
- verkennen van de afstemming van duurzaamheidsprikkelers van GLB en zuivelketen.

De veenweidepilot is één van de zeven GLB-pilots die verspreid over het land plaatsvonden. Het puntensysteem bleek een kansrijke aanzet voor de invulling van de ecoregeling voor de veenweiden. Tegelijk zijn we een aantal aandachts- en verbeterpunten op het spoor gekomen die verder worden onderzocht in een nieuwe pilot.

Het in samenspraak 'ontwerpen' van een groenblauwe dooradering bleek lastiger dan gedacht. Toch was de aanpak om samen met grondgebruikers ideeën te bedenken en daarvoor draagvlak te vinden in de polder succesvol. Deze maatregelen die ook in de ecoregeling passen, kunnen het ANLb versterken.

De kwaliteitsprogramma's van de zuivelindustrie zijn wat meer prestatiegericht, maar sturen dezelfde richting op als de ecoregeling en het ANLb. Dat biedt kansen voor een verdienmodel door stapeling van publieke (GLB) en private (keten)beloningen.

10. Particulier natuurbeheer

Naast het ANLb zijn we als collectief ook gecertificeerd voor particulier natuurbeheer. In 2020 hadden we 165 hectare natuurbeheer bij 22 deelnemers. Deze stukken natuur liggen in Groot Wilnis Vinkeveen, Oukoop, De Bovenlanden en Grote Sniep.

De meeste gronden zijn tussen 2016 en 2020 omgevormd en ingericht vanuit landbouwgrond. Voor de meeste beheerders is natuurbeheer nieuw. De begeleiding van en advies over het beheer ligt bij RVV. We begeleiden de deelnemers onder andere door het bespreken van beheerplannen. Ook zijn er werkbladen verstrekt met beheertips per beheertype. Daarnaast vraagt RVV de beheersubsidie aan en betaalt deze uit aan de deelnemers.

Er worden gesprekken gevoerd met de provincie over de gewenste ontwikkeling van het beheertype op de percelen. In juni 2020 is hiervoor gedeputeerde Hanke Bruins Slot op bezoek geweest bij een van de natuurboeren.

Cijfers in 2020

- 4 poelen
- 8,10 ha zoete plas
- 0,15 ha gemaaid rietland
- 22,57 ha nat schraalland
- 1,72 ha vochtig hooiland
- 48,04 ha kruiden- en faunarijk grasland
- 79,71 ha vochtig weidevogelgrasland
- 0,85 ha vochtig en hellinghakhout
- 22 deelnemers
- € 90.000 beheersubsidie per jaar

11. Organisatie

Het bestuur van RVV bestaat uit zeven leden, afkomstig uit alle windstreken van het werkgebied. Zes van hen zijn agrariër. In 2020 is Anton Nap (melkveehouder in Kamerik) gestopt als bestuurslid en heeft Dick Gijsbert van der Horst (ook melkveehouder in Kamerik) zijn zetel overgenomen.

Voor uitvoering van de taken heeft het bestuur in 2019 een visie en beleidsplan opgesteld. Ieder jaar wordt dat vertaald naar een werkplan. In 2020 lag de focus op kennis, verdieping en verbreding (van kennis), integrale polderprocessen en communicatie.

Het team dat de werkorganisatie vormt bestaat uit (veld-)coördinatoren, projectleiders, projectmedewerkers, gebiedsregisseurs en een administratieve kracht. Allen zijn zelfstandige professionals.

Colofon

Samenstelling: José van Miltenburg, René Faber, Wenche Asyee, Carolien Kooiman en Jan Oudshoorn.

Redactie: Marian Kruijning.

Vormgeving: Jannick Pronk

Foto's: René Faber, José van Miltenburg, Wenche Asyee, Theo van Schie, Wim van der Tol, Bernhard Bedeker.

Oplage: 150 stuks.

Contact: www.rijnvechtenvenen.nl

kantoor@rijnvechtenvenen.nl

* Diverse projecten konden wij realiseren mede dankzij steun uit het ELFPO. "Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn Platteland".

- Niet productieve investeringen voor weidevogels: aanschaf plas-draspompen op zonne-energie, vossenwerende raster en aanleg van twee stuwen voor een hoog watersloot.
- Polderkennis op Peil, begeleiden van lokale studiegroepen.
- Aanleg van 2500 m natuurvriendelijke oevers in de Slimmenwetering in Zegveld.
- Aanleg van 230 ha waterinfiltratiesysteem in polders Kortrijk en Portengen.
- GLB-pilot 'Vergroening van waterrijke veenweidegebieden'.

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

